

Интересантно је приметити како једна тако контроверзна, а за многе и иритантна политичка појава, као што је Динкић & Г17, до сада није била предмет озбиљнијих анализа што са економског, што са политичког аспекта деловања. Осим изразито негативног става дела јавности према министру Динкићу, ретко се могла чути стручнија и аргументованија расправа о ефектима његове доминације у економско-финансијској сфери последњих осам година (са краћим прекидом). Један од разлога недостатка критике очито лоше економске политике можемо тражити и у недовољној храбрости оних који би имали шта да кажу по овом питању. У приватним разговорима неки економисти су нам износили гомилу примедби, што са нивоа критике површног и ригидног монетаризма који спроводе домаћи „чикашки момци“, а што по питању недовољног знања, искуства и поштења људи који су водили и контролисали „српску транзицију“. Међутим, када бисмо их замолили да нешто од тога и напишу, они би одбијали, уверени да им таква врста јеретичког експонирања „не би била корисна за каријеру“. Поред тога, медији су протеклих осам година били затворени за било какву критичку мисао о већ неолибералној догми у Србији, па и они малобројни који су упозоравали ни погубне последице примене таквог „шок третмана“ на српску привреду нису могли да добију ни минималан простор.

Када смо код догматског схватања приземног економизма, мислимо да то можда и најбоље објашњава „интелектуални хабитус“ нашег министра за транзицију. Чини се да њега, за разлику од његових „партнера“ (од којих су неки тешки десетине и стотине милиона евра), није у целој тој причи интересовао новац, већ управо једна „крсташка мисија“. Динкић се не понаша толико као други транзициони политичари који су „рукоположени“ да контролишу новчане токове, од којих је већина дошла до значајног богатства, а неки су постали и тајкуни. Не, наш министар економски је човек коме је та неолиберална прича заиста битна (што не значи да се од ње на овај или онај начин није окористио), дакле, вероватно битнија од личне материјалне користи.

У наступу он јако подсећа на некаквог ригидног и агресивног протестантског проповедника који сировом вером и суровом логиком дели људе и компаније на „победнике“ и „губитнике“. Кад он, без имало милости, каже да они који пропадну у транзицији и треба да пропадну, то звучи као да су изrekli пуритански и секташки проповедници који људе деле на „спасене“ и „проклете“. У његовој реторици нема места за сумњу јер она заиста има религијски набој. Неолиберали све мере уподобљују „законима економија“ како их они схватају, они друштво и живот у тоталитету виде само као беспштедно такмичење „економских животиња“ (економија, компанија и појединаца), па ту нема места ни за социјалну државу, ни за проактивну стратегију привредног развоја. Динкићу је све једноставно и јасно, или барем то тако жели да

представи јавности. Због своје убеђености и дрчне реторике у почетку је задобио и симпатије одређеног дела јавности.

Проблем је управо то што Динкић, као *homo economicus*, све гледа кроз своје економистичке наочаре, са стаклима која пропуштају само део спектра који не потиру „законе“ (нео)либералног социодарвинизма. Што је још горе, он у тој мери вулгарно перципира ту неолибералну причу да у томе иде даље и од својих „чикашких“ гуруа. Ни њима не би пало на памет, или барем то не би јавно изrekli, да државу или њен део схвате као робу која има цену на тржишту. Наш господин Динкић је тако видео и питање сецесије Косова. За њега КиМ имају цену као било шта друго на овом свету. Стога њему звучи логично да се престане плаћати косовски дуг, будући да то само „повећава трошкове“ Србије, схваћене као предузеће. Наш министар не разуме да се престанком враћања косовског дуга одустаје и од суверенитета над Косовом. Он све доживљава кроз приходе и расходе, кроз профит и дефицит. У његовој тренутној рачуници – а и тако су му ваљда „rekli са Запада“ – Косово представља само расход и непотребан баласт којег се морамо „ослободити“. Таква идеолошка позиција чини га агилнијим заговорником сецесије од већине у ДС-у, чиме озбиљно конкурише и ЛДП-у. Ово је могло да изненади само оне који не разумеју размере кратковидости идеолошког економизма, коме ништа не значе речи као што су „традиција“, „држава“, „идентитет“, а који суверено влада умовима глобалних (нео)либерала, нарочито умовима њихових домаћих „експертских“ клонова.

При свему томе његова рачуница није ни економски гледано, и на кратке стазе тачна. Наиме, одрицањем од Косова ми се одричемо и потенцијалног удела у десетинама (по некима и стотина милијарди) евра колико вреде индустријски капацитети (пре свега „Трепче“), земљиште, природни ресурси (угаљ и руде). Такве тапије се његови неолиберални гуруи никада не би одrekli. Да су се наши „експерти“ заиста бавили привредним питањима на Косову, као на пример приватизацијом компанија које су странцима продате без озбиљнијих реакција Београда, а у које су деценијама улагали Србија и наше фирме, ми бисмо сада могли да се надамо некој економској или стратешкој користи. Наравно да је било очекивано да ће евроамерички протектори „приватизовати“ привреду Косова, али да су као отпор имали судске процесе и медијску кампању Србије, били би вероватно принуђени на неке уступке. Познато је да свака инвестиција или некретнина око које се води тежак судски процес знатно теже може да добије кредите или финансијске гаранције. Борба за Косово, поред националне и државотворне мотивације, треба да буде вођена јасним економским разлозима, што до сада, нажалост, није био случај, јер су „патриоте“ имале више на уму „национал-романтичарске мотиве“, за које „еврореформисти“ не хају. На ширем плану толерисање сецесије Косова, које заговара коалиција Тадић–Динкић–Чанак, дестабилизује политичку сцену, што води и дубљим економским поремећајима у случају победе ове коалиције.

НЕОЛИБЕРАЛНА „МРЕЖА“

Да бисмо разумели ове и овакве привидне парадоксе вулгарног економизма, морамо упознати размере догматског окоштавања ума код домаћих проповедника „интеграција“ и „тржишта“. За ово нам као илустрација може послужити култни филм „ТВ мрежа“. Тамо главни јунак Хауард Бил среће свог гуруа господина Џенсена, који стоји високо у хијерархији посвећеника моћи и богатства. Дакле, господин Џенсен објашњава свет тотал(итар)но економистички, као међусобну интеракцију корпорација. Свет је колегијум корпорација немилосрдно одређених немилосрдним законима бизниса. Свет је бизнис. Онда неуротични другоразредни ТВ водитељ пита овог моћног гуруа што је њега изабрао да проповеда ово „јеванђеље“, и добија прилично „секуларан“ одговор: „Зато што си на телевизији, будало.“ Тада се он од скрханог човека претвара у горљивог мисионара нове идеје и постаје моћна ТВ фигура. Верујемо да ова прича може помоћи да лакше схватимо и агресивност и горљивост министра Динкића у улози проповедника неолибералних „истина“ на овом парчету Балкана. Иако је мали број оних који су имуни на материјалне бенефите, ми верујемо да код министра-проповедника они долазе из осећаја мисије промовисања „економистичке догме“, али и освајања моћи и утицаја, које ова пробитачна улога доноси данас.

Оно што највише фасцинира у поменутом филму су изјаве „корпоративног гуруа“ Џенсена. Он говори о бизнису као о религији, или бар као правом погледу на модерни свет. По њему, силе бизниса су природне силе, у које нико са стране не треба да се меша. Дакле, он замера свом „конзервативном“ ученику да још живи у свету нација и историје. Он му каже да он са ТВ екрана мумла о Америци и демократији, а да њих више нема. Остале су само корпорације и бескрајне нити света капитала. Тако су IBM или ИТТ нације данас у свету. Он каже ученику Хауарду да не постоје нације и људи, већ само један тотални економски систем. Оно што је могло звучати јеретички те 1975. године је изјава да не само да „нема нација“ већ је ирелевантна подела на „исток“ и „запад“, или пак да не постоји „трећи свет“. Постоји само један „холистички систем система“, само „један гигантски, преплетени, делотворни, многоструки, мултинационални доларски доминион“, који се огледа кроз разне форме долара и долару подређених валута. Он на крају завршава визионарским речима: „А наша ће деца, господине Бил, видети савршени свет у којем нема рата ни глади ни бруталности... Постојаће само једна огромна екуменска холдинг компанија у којој ће сви људи радити да постигну установљени профит, где ће сви људи бити деоничари, све потребе бити обезбеђене, а досада забављена. И ја сам изабрао вас да проповедате ово јеванђеље!“ На основу овога постаје нам јасније и понашање наших „проповедника“ свемогућег Тржишног Механизма и заступника финансијске интернационале.

Њихов циљ није да се у Србији створи аутономна и успешна привредна структура, већ да се наше друштво укључи у ову „огромну екуменску холдинг компанију“, да се „интегрише у глобални финансијски систем“ као један периферан и небитан прикључак. Битно је схватити интеграције као утапање у ову екуменско-финансијску глобалну структуру, а не као бригу за напредак наше привреде и друштва (иако се то представља као иста ствар). Зато вероватно нису ни свесни колико су у праву они који говоре о „евроунијатским интеграцијама“. Наиме, у таквим „унијатским“ интеграцијама губи се и аутономија и идентитет, а са њима и могућност самосвојнијег развоја. Стога има своју унутрашњу логику и то што је након „октобарских промена“ контролу над економијом преузела неолиберална екипа којој нимало није било стало да обнови и развије домаћу привреду. Њих је занимала само монетаристичка сфера и контрола над банкарским сектором да би преко моћи новца контролисали „процесе интеграција“.

Могуће је да су бахате и са позиција привреде штетне мере радикалног рушења царинског зида заштите и нереалног и ригидног курса динара који је спутао српске извознике (осим сировина) биле не толико део свесног плана да се привреда баци на колена да би била распродата, колико логичан след размишљања неолибералних проповедника. Међутим, ни прву могућност не треба потценити, бар у смислу да странци једноставно не желе да подрже или финансирају опоравак српске привреде, већ само инфраструктуре и комуникација, који су им стратешки потребни на овим просторима. Тако су и данас добијена финансијска средства од ЕУ наше власти могле да користе за путеве и инфраструктурне инвестиције, али не и за улагање у привреду (и нарочито пољопривреду). На тај начин обавља се „планска привреда“, по којој је Србији дата улога сировинске базе и извора јефтине радне снаге („на терену“ или пак „увезене у ЕУ“). Последица је да богати буду још богатији, а сиромашни остају без ичега. Јасно је која је судбина Србији намењена.

ЕКСПЕРТСКИ ПРОРОЦИ СРПСКЕ ПРОПАСТИ

Када се сво то „завештање“ узме у обзир, не чуди ни склоност свакој врсти макијавелизма да би се остварили „свети циљеви“ неолибералне догматике. Када немају реалних резултата и чињеница („утолико горе по њих“), који би барем делом потврђивали њихове идеолошке конструкције о „благородном тржишту“, онда се приступа опсежним мерама медијских манипулација и масовног испирања мозга. Актуелна кампања „плашења народа“ уклапа се у проповеднички „апокалиптични“ стил.

Политички противници жигошу се као они који Србију воде у „изолацију“ или „самоизолацију“, што по њима практично значи пад инвестиција, пад плата и пензија.

Пише: Бранко Радун
понедељак, 14 април 2008 23:13

Они нас убеђују да ако се власти не дочепа „њихова срећна коалиција“ све заједно са Чедом, а можда и Палмом, онда се Србији црно пише. Колико има истине у исфорсираној медијској причи о томе да Србија бира између благостања „евроатлантских интеграција“ и стагнације и сиромаштва „изолације“? Пре свега, то је лажна дилема јер нам се ни не нуди изгледно чланство у неком реалном периоду (осим ако не рачунамо на оних цобеловских 25–30 година), при чему се од Србије ипак тражи да „истолерише“ сецесију Косова. Дакле, „Европа“ није, нити може бити тема ових избора иако је намеће блок око ДС-а.

Друга је ствар какве би економске последице имала победа „европске“ с једне, и „косовске“ коалиције са друге стране? Иако „проевропски“ медији намећу дефетистичке и катастрофичне сценарије ако не победе „њихови“, чини се да ствари изгледају прилично другачије. Иако се Србија не би економски усрећила са патриотама, јер ни ону немају алтернативу неолибералној парадигми, јасно је да би то била знатно стабилнија влада од ове шаролике коалиције око Бориса Тадића.

Познато је да је политичка стабилност темељни услов озбиљног прилива страних инвестиција, а не „проевропска“ или другачија оријентација власти. Узмимо на пример Украјину, која је подељена и нестабилна, која има управљаче окренуте ЕУ и НАТО, али има слабе економске показатеље. Наспрам ње имамо Кину, у којој владају комунисти у једнопартијском систему, а не неки „еврореформисти“, па имају већ скоро две деценије највеће инвестиционо привредно чудо у историји. Није примарно какву „причу“ причају владе, већ да ли је политичка сцена стабилна и да ли централна власт контролише ситуацију.

Влада у којој би министри били Ђелић, Влаховић, Динкић, Чанак, Драшковић, а и Чедо Јовановић, деловала би као лоша копија досовске владе и зато врло нестабилна. Таква влада – без обзира на своју евродемагогију – не би имала поверење страних инвеститора у које се они куну.

Ако се томе дода да би та влада одустала од Косова, затим покретање „питања Војводине“ због Чанка и идеолошка прегачања око Чеде, као и „наплата мањинских подршки“ на изборима, све би то изазвало тешке отпоре и политички хаос. Поред тога, таква влада, чији би министри били тешки стотине милиона евра, вероватно би била и једна од корумпиранијих у Европи. А познато је да такве владе не привлаче иоле озбиљне инвеститоре. Ово није јасно широј јавности пошто „еврореформисти“ доминирају медијима, а „патриоте“ се показују као по ко зна који пут инфериорни у медијској сфери.

Као што је у време председничке кампање најагресивнији у плашењу Срба био Динкић, прво нудећи „виртуелних 1.000 евра“, а онда условљавајући их гласањем за Тадића, тако је након тога био најбруталнији у рушењу косовског консензуса. Он је назвао „колективним лудилом“ инсистирање на Косову као делу Србије јер се тиме наводно одбацују много важнији циљеви, као што је побољшање стандарда. После је са истом одлучношћу „проповедника Хауарда“ са ДС-ом рушио и концесију за пут Хоргош–Пожега, као и стратешки договор са Русијом око приватизације НИС-а и изградње гасовода иако није успео да објасни како ће то повољно утицати на раст стандарда, или пак када ће и како људи добити оне обећане акције.

На његову срећу, њихови политички противници имају слабе медијске капацитете, уз то се мало или нимало баве економијом. Да ли ко у медијима сме да критикује „експертски клан“ да је протеклих осам година осујетио потенцијале српске привреде погрешном економском политиком (нереалан курс динара који дестимулише извоз и радикално спуштање царина) и распродајом привреде одредио нашу будућност на репу Европе? Ко се још сећа сече „банкарских кнезова“, или улоге Г17 у распарчавању онога што је остало од „наше сиротиње“ након несрећних деведесетих? Морамо признати да су успели да воде гору економску политику и од Милошевићевог режима, који барем не би олако све распродао. Чак се и против такве економске политике, додуше безуспешно, побунио и покојни премијер Ћинђић.

Запитајмо се ко још озбиљно критикује „експерте“ о томе да је дуг Србије скочио са десетак на преко двадесет милијарди долара, или о томе да је трговински дефицит прошле године био седам милијарди евра, да је у прва два месеца 1,2 милијарде, а да се од 2001. до 2007. накупило четрдесетак милијарди? Ко је указивао на одговорност „експерата за дефицит“ због милиона незапослених или још више сиромашних у Србији? Ко још говори о томе да је „Сартид“ продат за 23 милиона, што је тек неколико процената његове вредности, или о још десетинама „Сартида“ у Србији? Можда се ови „експерти“ залажу за баш такав облик поразне транзиције.